

NÚMERO 21 HIVERN-PRIMAVERA 2021 PVP 9,00 € REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU I CULTURA POPULAR

CA NE MÀ #21 S

DOSSIER CENTRAL
**IDENTITATS
SONORES**

#21

**RE(A)FINANT
UNA IDENTITAT
SONORA DE PAÍS:
ENTRE EL FOLK,
L'ARREL I LA
TRADICIÓ**

ens
de l'associacionisme
cultural català

Associacionisme
Cultural **Català**

CANEMÀS

REVISTA DE
PENSAMENT ASSOCIATIU
I CULTURA POPULAR

NÚMERO 21 | HIVERN-PRIMAVERA 2021

Premi BEST 2018 a la societat a una iniciativa de comunicació, concedit per l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya

L'Ens de l'Associacionisme Cultural Català és una iniciativa de la Federació de Grups Amateurs de Teatre de Catalunya, el Moviment Coral Català, la Federació de Cors de Clavé, la Federació Catalana de Societats Musicals, la Confederació Sardanista de Catalunya, l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya, la Federació de Diables i Dimonis de Catalunya, la Federació Coordinadora de Trabucaires de Catalunya, l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya, la Coordinadora de Pastorets de Catalunya, l'Associació per a la Difusió del Folklore, l'Agrupament d'Esbaris Dansaires, el Gran Orient de Catalunya, l'Associació d'Establiments Emblemàtics, la Fundació Paco Candel, la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, la Federació Catalana de Pessebristes, la Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Barcelona Vella i La Casa dels Entremesos, la Federació Catalana d'Associacions i Clubs UNESCO, la Federació Catalana dels Tres Tombs, la Federació Catalana de Catifaïres, l'Associació Catalana de Puntaires, la Coordinadora d'Entitats del Poble Sec, la Federació Catalana del Joc Tradicional, la Coordinadora de Balls de Diables Tradicionals de Catalunya, la Federació de Pessebres Vivents de Catalunya, l'Agrupació de Penyes i Comissions Taurines de les Terres de l'Ebre i la Federació d'Escudelles, Ranxos i Sopes Històriques de Catalunya. Entitats adherides: Casals Joves de Catalunya, XarxAteneu i Federació de Cors de Clavé Catalunya Nord.

Entitat acreditada per la UNESCO per la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial

Direcció Antoni Serés

Coordinadors de l'edició Elena Calzada i Guillem Carreras

Consell de redacció Gemma Aguilera, Pere Baltà, Guillem Carreras, Oriol Cendra, Enric Cirici, Èric Jover, Joan Maluquer, Rosa Maria Provencio, Josep Santemases i Antoni Serés

Consell Assessor Xesc Alemany, Ramon Arnabat, Elvira Asensi, Victor Baroja, Lluís Bellas, David Cao, Anna Costal, Carme Oriol, Maria Antònia Pujol i Montserrat Garrich

Edita Ens de l'Associacionisme Cultural Català

Carrer València 558, 6è 1a, 08026 Barcelona, el Barcelonès.

Tel. (34) 93 269 10 42, www.ens.cat, canemas@ens.cat

Disseny gràfic Victor Riba

Correcció lingüística Albert Lavila

Portada Cornamusam 2019 / Adrià Bosch

PVP 9,00 €

Subscripció 15,00 € (2 números)

Impressió Impremta Pagès

ISSN 2014-5519

Dipòsit legal B-4484-2012

Els judicis i opinions expressats en els articles publicats a la revista són exclusivament responsabilitat de l'autor. L'opinió de *Canemàs: revista de pensament associatiu i cultura popular* només s'expressa a l'editorial.

© Ens de l'Associacionisme Cultural Català

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Diputació
Barcelona | #DibaOberta

Ajuntament
de Barcelona

SUMARI

04 EDITORIAL

ARTICLES

06 Escollits per a la glòria

Guillermo Soler García de Oteyza

18 El Vallès i l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial

Josep Alavedra Bosch

30 El patrimoni cultural immaterial i els establiments emblemàtics

Josep Cruanyes i Tor

44 Es busquen joves

Pep Montes

58 DOSSIER CENTRAL

Re(a)finant una identitat sonora de país: entre el folk, l'arrel i la tradició

60 Pòrtic

Anaís Falcó Ibàñez

62 Fites d'una expressió musical de país: del 1966 al 2008

Francesc Tomàs, Panxito

70 Hi cap tothom? Tradició, participació i identitats

Jordi Barbet

78 Transmissió, qualitat, diversitat i ús artístic dels instruments al carrer: anàlisi i opinió dels instruments tradicionals

Cristina Boixadera

86 El ball folk a Catalunya. Un model d'autogestió, activisme i associacionisme

Xavier Rota

94 De nou la mateixa cançó?

Pau Benavent

102 Patrimoni musical català: herència comuna, responsabilitat col·lectiva

Martí Ferrer Bosch

116 Una història d'històries. Els inicis de l'experiència folklòrica de Palmira Jaquetti Isant

Esther Navarro

130 Pla d'impuls a la dansa d'arrel

Jordi Fosas

L'ENTREVISTA

144 Conversa amb Maria Carme Junyent

Joan-Ramon Gordo i Joan Maluquer

152 RESSENYES

164 GARBELLS DE CULTURA POPULAR

El Baró de Maldà a la Festa Major de Vilafranca del Penedès (1771)

166 ARA FA DEU ANYS

170 LA PREGUNTA

174 LA INSTANTANIA

176 ARTICULISTES

CANEMÀS COMPLEIX DEU ANYS!

Aquest aniversari rodó ens brinda una bona oportunitat per fer balanç de la publicació. Des del juliol del 2011, *Canemàs* ha publicat els treballs de les tres Beques d'Estudis de l'Associacionisme Cultural —dedicades als nouvinguts, les noves tecnologies i les polítiques d'igualtat—, les cròniques de les dues edicions del Som Cultura Popular (2016 i 2018), la traducció catalana i aranesa de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, una investigació sobre l'impacte de la festa a Barcelona, un volum monogràfic sobre el folklorista Joan Amades i més de dos-cents cinquanta articles sobre el teixit associatiu i el patrimoni immaterial català.

En el primer editorial s'identificaven tres grans objectius per a la revista. Primerament, oferir un espai de debat a l'associacionisme cultural. Una publicació que presentés articles a cavall del gènere periodístic i l'acadèmic. Entre l'opinió pamfletària i l'anàlisi merament acadèmica, hi ha un espai —ample— per a l'assaig i la deliberació enraonada. *Canemàs* vol oferir textos rigorosos sobre la realitat associativa, i fer-ho de manera divulgativa.

La revista també va néixer (i ha crescut) amb una clara voluntat d'incidència social. Tots els grups humans, les entitats no en som una excepció, ens resistim a canviar dinàmiques obsoletes. Per això és imprescindible donar veu a aquelles persones que proposen

noves mirades, noves formes de funcionament, noves maneres d'aconseguir ser més inclusius i útils socialment. La creació d'un «Dossier central» avança en aquesta direcció. Volem donar encara més veu a les activitats culturals, volem fomentar debats sectorials que promouin l'aplicació de mesures concretes.

Finalment, més enllà de les dinàmiques associatives, *Canemàs* s'ha erigit en un punt de trobada per estrènyer els vincles de tot el domini lingüístic català: Catalunya (del Nord i del sud), el País Valencià, les Illes, l'Alguer, la Franja i el Principat d'Andorra. Són moltes les administracions que treballen incansablement per disgregar-nos com a unitat nacional, i així subordinar-nos a les cultures castellana, francesa i italiana. *Canemàs* vol continuar sent una eina per enfortir les relacions entre els quatre punts cardinals dels Països Catalans.

QUÈ HI TROBAREU?

La música i el patrimoni immaterial són els grans protagonistes del *Canemàs* 21. El Dossier central, dirigit per la musicòloga Anaís Falcó, dona continuïtat a les reflexions del Congrés Nacional de Música d'Arrel, celebrat entre el 13 i 15 de novembre del 2020. Els articulistes —Francesc Tomàs *Panxito*, Jordi Barbet, Cristina Boixadera, Xavier Rota i Pau Benavent— analitzen la música

tradicional catalana des de diferents perspectives: històrica, identitària, el vessant comunicatiu, la funció social, l'acompanyament coreogràfic, etcètera.

L'article «Patrimoni musical català: herència comuna, responsabilitat col·lectiva», firmat per Martí Ferrer, és un magnífic complement a la lectura del dossier. L'expresident del Moviment Coral Català insta les administracions a treballar més intensament per difondre el patrimoni musical català i garantir-ne la presència en les programacions estables. Encara en el terreny musical, Esther Navarro ens parla sobre la incorporació de Palmira Jaquetti als estudis folklòrics i, més concretament, a la magna Obra del Cançoner Popular.

Com avançàvem, el patrimoni immaterial també gaudeix d'un generós espai en aquesta revista. Guillermo Soler exposa en quin moment es troben les candidatures catalanes a la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO i, més genèricament, com s'aplica la Convenció a Catalunya. Una pràctica cada vegada més estesa, en aquest sentit, és l'elaboració d'inventaris territorials o sectorials. L'article de Josep Alavedra, coordinador de l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial del Vallès, ens parla sobre els objectius i l'evolució d'aquest projecte.

Seguint en l'àmbit patrimonial, el *Canemàs* 21 també incorpora un article de Josep Cruanyes sobre les mesures

de protecció necessàries per als establiments emblemàtics, i una presentació del Pla d'impuls a la dansa d'arrel firmada per Jordi Fosas, director de la Fira Mediterrània de Manresa i durant molts anys director del prestigiós Festival Ésdansa.

En l'anterior número, el polítleg David Nàcher apuntava que bona part de la joventut s'organitza socialment al marge de l'associacionisme. A «Es busquen joves», Pep Montes es pregunta què poden fer les entitats per ser atractives per a les noves generacions. O formulat d'una altra manera: què han de fer les associacions per ser útils per a la joventut?

Fa escassos mesos, Maria Carme Junyent va publicar *El futur del català depèn de tu*. Joan-Ramon Gordo i Joan Maluquer hi han conversat per conèixer les opinions de la filòloga sobre el futur de la llengua catalana.

Les darreres pàgines de la revista estan dedicades a les seccions. Fullejant-les, coneixereu la impressió que es va endur el baró de Maldà de la Festa Major de Vilafranca del Penedès de l'any 1771, sabreu què esperen els responsables de les federacions culturals de les formacions polítiques, podreu refrescar els continguts del primer número del *Canemàs* i, com és habitual, tindreu a l'abast un recull de ressenyes sobre noves publicacions de cultura popular i tradicional.

Bona lectura!